

« zurück blättern vor »

CECHMISTRZ subst. m., ab 1464. 1) ‘Innungsmeister’ – ‘starszy cechu’: 1464 AGZ VII 112, STP *Nos consules... una cum advocato..., magistris mechanicorum al. s *czechmystrzy... significamus.* o (1559) 1760 Sax.Porz. 144, L *Oprawcy, ceklarze, cechmistrze i inni urzednicy ktemu przynalezacy, gdy imaiq zlodzieia...* o [LBel.] 1710 KomDziej 113r, SP17 *Nakazali aby kazdy Czechmistrz ze dwiema Młodszemi z Czechu Przysięgq tego poparli.* o [arch.] (1843–1846) 1885–1887 Baliń.M.Polska II 102, DOR *Rząd nad przemysłem i handlem dzierży rada miejska wraz z cechmistrzami.* o [arch.] (1888) 1948–1951 Orzesz.Ant. 155, DOR *Powaga i układność dostatniego majstra i poważnego cechmistrza zniknęła w nim ze szczętem.* o [arch.] 1905 Kutrz.Hist. 39, DOR *Na czele cechu stojq cechmistrze, wybierani co roku przez cech.* – STP, SPXVI, MAÇZ, ÇN, TR, L, SWIL, SW, LSP, DOR. 2) ‘Ranghöchster bei den Rathausdienern, Rathausdiener’ – ‘przełożony czeladzi ratusznowej, woźny ratuszowy’: 1466 StPPP II nr 3812, STP *Cum Petro magistro seruorum ciuitatis al. czechmistrz.* o 1564 BielKron 393v, SPXVI *Tám skazano ná śmierć czterzech z Rady / tho iest Konradá Lángá / [...] Jana Scherlángá sľofárzá / y Cechmistrzá Ratusznego.* o [LBel.] 1579 SkarŻyw 444, SPXVI *Y kazal iq w więzieniu mieć / poleciaq przełożonemu nád więzniąmi / aby nic złego nie ćierpiála: [...] czynił ták on cechmistrz.* – STP, SPXVI, ÇN, SWIL. 3) ‘Vorsteher, Oberbefehlshaber; übertr. König’ – ‘naczelnik, przewodca; przen. król’: 1528 Murm 176, SPXVI *Tribunus plebis [...] Woyfky álbo cechmistrz.* o [LBel.] 1563 OrzRozm M., SPXVI *Tákze Krol / iest MiŹtrzem nád MiŹtrzi / y Cechmistrzem nád wfzemi Cechmistrzmi w KroleŹwie Źwym.* – SPXVI, TR, SWIL (fig.), SW (przen.). 4) ‘Ausrichter und Verantwortlicher eines Fest- oder Gastmahls’ – ‘organizator uczyty i odpowiedzialny za nią’: [einzQu.] 1564 Maçz 436d, SPXVI *Symposiarcha, Cechmistrz / ten zwłafzczá który wyrządza bieŹiadę / álbo Źtárfzym yeŹt ná bieŹiedzie.* – SPXVI, MAÇZ, L, SW (przen.), LSP (žart.). o **Etym:** mhd. *zēch-meister* subst. m., ‘Vorstand und Verwalter einer Zeche’, LEX. o **Der:** *cechmistrzestwo* subst. n., ‘Amt eines Innungsmeisters’, [hapax] 1528 Murm 176, SPXVI; *cechmistrzstwo* subst. n., 1532 BartBydġ 162b, SPXVI, zuerst geb. ÇN; *cechmistrzstwo* subst. n., [hapax] 1564 Maçz 73b, SPXVI, zuerst geb. MAÇZ; *cechmistrzowski* adj., [hapax] (1595) 1598 KlonFlis F., SPXVI, zuerst geb. L; *cechmistrzstwo* subst. n., zuerst geb. TR; *cechmistrzostwo* subst. n., zuerst geb. L. ❖ Wie bei *cech* scheint hier eine tschechische Vermittlung wegen des späteren Datums des Erstbeleges (Ende 15. Jh., Pr.pr. 254, GEBAUER) zweifelhaft. Auch sind die Inhalte 2–4 weder im Altschechischen noch später belegt.

« zurück blättern vor »